

Inbreng Natuur & Milieu bij rondetafelgesprek Kunststofketen en Zwerfafval

Natuur & Milieu is een maatschappelijke organisatie met de missie om duurzaam gedrag makkelijk en aantrekkelijk te maken. Dat doen wij op de thema's voedsel, energie, mobiliteit en grondstoffen. Kunststoffen hebben binnen het thema grondstoffen onze speciale aandacht. Er zijn wat ons betreft twee grote duurzame uitdagingen met dit materiaal: Het voorkomen dat kunststoffen in het milieu terecht komen als zwerfafval en uiteindelijk leiden tot plastic soup en de kwaliteit en de kwantiteit van de recycling omhoog brengen. Voor beide uitdagingen hebben wij een aantal aanbevelingen:

Uitbreiden huidige systeem statiegeld

De snelste en meest effectieve en eerlijke manier om iets aan zwerfafval en plastic soup te doen is het uitbreiden van het huidige statiegeldsysteem met kleine flesjes en blikjes. Statiegeld als systeem kent een aantal voordelen dat geen ander systeem kent:

- a) Het zorgt voor een heel hoog percentage apart ingezamelde flesjes en blikjes. En daarmee voor een zuivere stroom PET die met een hoge kwaliteit gerecycled wordt. Hoger dan via Plastic Heroes of nascheiding¹. Het is het enige systeem waarmee gebruikte flesjes vrijwel volledig tot nieuwe flesjes gerecycled worden.
- b) Het heeft flink effect op zwerfafval en daarmee ook op plastic soup. Tussen de 70 en de 90 procent van de flesjes en blikjes verdwijnen uit het zwerfafval². De huidige aanpak van voornamelijk bewustwordingscampagnes heeft de afgelopen jaren nauwelijks tot minder zwerfafval geleid. Hoe goed die campagnes ook zijn.
- c) Het maakt lastenverlichting mogelijk. In de huidige situatie betaalt de belastingbetaler zo'n negentig procent van de kosten voor zwerfafval. Van de 250 miljoen euro jaarlijkse kosten wordt ongeveer 20 miljoen door het bedrijfsleven bijgedragen³. Invoering van statiegeld kan die kosten met maximaal 80 miljoen euro verminderen².
- d) De kosten voor uitbreiding van het systeem komen vrijwel volledig voor de rekening van de vervuiler². Het hele systeem vraagt investeringen, maar die worden vrijwel volledig gedekt uit de opbrengsten van de niet ingeleverde flesjes en blikjes.

Schoon Belonen

Wij hebben afgelopen twee jaar samen met het bedrijfsleven en de Vereniging Nederlandse Gemeenten hard gewerkt aan deze aanpak. Wij hebben veel enthousiasme gezien bij deelnemende gemeenten, scholen en sportclubs. Maar de potentie om zwerfafval uit het milieu te halen en te houden is beperkt. Er is een effect gemeten in de directe omgeving van de meest actieve maatschappelijke organisaties. En dat is gezien de aanpak niet onverwacht. Maar de directe omgeving van alle scholen en sportclubs van Nederland is minder dan één procent van ons grondoppervlak. En het aantal flesjes en blikjes dat hiermee uit het zwerfafval kan verdwijnen is daardoor hooguit een paar procent. Een alternatief voor statiegeld is Schoon Belonen daarom

¹ Bron: TNO en CE Delft iov KIDV: Milieueffectanalyse van de Raamovereenkomst Verpakkingen (2015)

² Bron: CE Delft iov Min IenW: Kosten en effecten uitbreiding statiegeld (2017)

³ Bron: KplusV - Kosten en omvang zwerfafval (2015)

wat ons betreft niet. Uiteraard moeten wij de maatschappelijke organisaties wel als doelgroep van bewustwordingscampagnes behouden.

Voor het verhogen van de kwaliteit en de kwantiteit van de kunststofrecycling heeft Natuur & Milieu ook een aantal aanbevelingen:

Definitie ‘huishoudelijk afval’ verbreden naar alle plekken waar burgers de eerste afvalscheiders zijn

Burgers worden op diverse locaties gevraagd hun afval te scheiden. Maar het verschilt per locatie welke stromen apart moeten worden weggegooid. Het is niet wenselijk dat die burgers dat op diverse plekken steeds anders moeten doen en op sommige plekken helemaal niet kunnen doen. Of je nu op school, de sportvereniging, in het openbaar vervoer, een bungalowpark, op een evenement of thuis bent. Overal zouden we dezelfde gescheiden stromen moeten kunnen hanteren. En dat kan door de wet milieubeheer zo aan te passen dat al het afval op al deze plekken onder de definitie huishoudelijk afval valt.

Doelstellingen op milieurendement

In de huidige Raamovereenkomst is de belangrijkste kwantitatieve doelstelling geformuleerd als percentage kunststof dat gescheiden ingezameld en ter recycling aangeboden wordt. Daarbij wordt dus geen onderscheid gemaakt tussen materiaal dat met een hoge of een lagere kwaliteit gerecycled wordt, bijvoorbeeld als mixstroom in bempaaltjes. Onze aanbeveling is om een aanvullende doelstelling bovenop de Europese doelstellingen te formuleren in te behalen milieurendement. Een dergelijke doelstelling komt veel dichterbij sturing op kwaliteit en vertegenwoordigt het algemeen of maatschappelijk belang beter dan inzamelpercentages.

Differentiatie van tarieven

Een tweede aanbeveling is de tarieven die bedrijven aan het Afvalfonds betalen te laten hangen van de mate waarin verpakkingen die zij op de markt brengen goed gerecycled worden en niet per kilo op de markt gebracht plastic zoals nu gebeurt. Dit stimuleert bedrijven om verpakkingen te gebruiken die zich goed laten sorteren en recyclen. Aan de andere kant kunnen ook gemeenten gedifferentieerd worden vergoed. In dat geval op basis van hoe goed het een gemeente lukt om haar inwoners met goede kwaliteit en weinig vervuiling te laten scheiden.